

Bromölla kommun

Patientsäkerhetsberättelse
Elevehälsans medicinska insats
2018 Bromölla kommun

Bromölla 2019-01-21

Maria Nilsson

Skolsköterska med medicinskt ledningsansvar

Inledning

De medicinska insatserna inom elevhälsan i Bromölla kommun omfattar de insatser som skolläkare och skolsköterska och logoped utför.

Personal inom elevhälsans medicinska insats står under Socialstyrelsens tillsyn och ses som en hälso- och sjukvårdsverksamhet. Insatserna ska därför bedrivas i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. (1982:763, HSL)

I 2a § HSL, stadgas bl.a. följande:

Hälso- och sjukvården ska bedrivas så att den uppfyller kraven på en god vård. Det innebär att den särskilt skall:

1. Vara av god kvalitet och tillgodose patientens behov av trygghet i vården och behandlingen.
2. Vara tillgänglig.
3. Bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet.

Skolsköterskans och skolläkarens uppdrag

Elevhälsans medicinska insats (EMI), ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

EMI erbjuder samtliga elever minst tre hälsobesök/hälsosamtal hos skolsköterska under grundskoletiden. Dessa besök är både hälsoövervakande och hälsofrämjande. Tidig upptäckt av funktionssvårigheter, sjukdomar, hälsoproblem och/eller andra individuella behov hos eleven kan identifieras. Eleven ges också möjlighet att diskutera sin hälsa och skolsituation med skolsköterskan.

Hälsosamtalen är jämnt fördelade under skoltiden och görs i:

- Årskurs 1
- Årskurs 4
- Årskurs 7

Hälsobesöken omfattar en del allmänna hälsokontroller som t.ex. vikt-, längd-, syn-, hörsel- och rygghälsokontroll och bygger på klinisk identifikation och screeningundersökningar.

I enlighet med hälso- och sjukvårdslagen gör EMI bedömning utifrån sin kompetens i förhållande till den enskilde elevens behov och remitterar och/eller hänvisar vid behov vidare till annan instans, t.ex. barnläkare, annan specialistläkare, primärvård eller barn- och ungdomspsykiatri.

EMI utför även:

- Enklare sjukvårdsinsatser
- Vaccinationer, enligt socialstyrelsens fastställda program
- Kompletteringsvaccinationer enligt svenskt vaccinationsprogram för nyanlända elever

Grundläggande för patientsäkerhet och kvalitet inom all hälso- och sjukvård, är dokumentation av elevens symtom, besvär och behov samt professionens bedömning och vidtagna åtgärder. Dokumentation i patientjournaler är bas för uppföljning och utvärdering av verksamheten.

Vid vårdnadshavares medgivande inhämtas barnhälsovårdsjournal och journal från elevhälsans medicinska insats från eventuella tidigare skolor. Vid överföring av journal mellan skolor, scannas alltid medgivandet från vårdnadshavare in i journalen. Journalen överförs oftast elektroniskt till elevens aktuella journal via en digital inläsningsfunktion. Är inte journalsystemen kompatibla, får scanning av dokumenten utföras.

Patientsäkerhet

Enligt Patientsäkerhetslagen (SPS 2010:659) ska vårdgivare dokumentera hur det organisatoriska ansvaret för patientsäkerhetsarbetet är fördelat inom verksamheten.

Patientsäkerhetsarbete är viktigt för att uppnå en god kvalitet på hälso- och sjukvård.

Patientsäkerhet handlar ytterst om skydd mot vårdskada. Med vårdskada menas kroppslig eller psykisk skada eller lidande som en patient drabbas av i kontakten med hälso- och sjukvården.

Syftet med patientsäkerhetsarbete är att bidra till att minska antalet vårdskador och risker i hälso- och sjukvården. Detta ska i första hand ske genom förebyggande åtgärder.

Vårdgivaren ska senast den 1 mars varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse av vilken det ska framgå:

1. Hur patientsäkerhetsarbetet har bedrivits under föregående kalenderår.
2. Vilka åtgärder som vidtagits för att öka patientsäkerheten.
3. Vilka resultat som uppnåtts.

Patientsäkerhetsberättelse skrivs en gång/år av den person som uppbär medicinskt ledningsansvar (MLA).

Patientsäkerhetsberättelsen ska hållas tillgänglig för den som önskar ta del av den. (SPS 2010:659)

Organisatoriskt ansvar för patientsäkerheten

Inom all kommunal hälso- och sjukvård, skall det enligt Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) finnas en verksamhetschef som ansvarar för verksamheten och har det samlade ledningsansvaret. Om verksamhetschefen saknar hälso- och sjukvårdsutbildning, skall det medicinska ledningsansvaret (MLA) delegeras till annan person med sådan kompetens.

Verksamhetschefen har det samlade ansvaret för patientsäkerhetsarbetet.

I Socialtjänstlagen (2001:453) framgår att myndigheter vars verksamhet berör barn och unga är skyldiga att genast anmäla till socialtjänsten om de i sin verksamhet får kunskap om något som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa till ett barns skydd.

Hur patientsäkerhetsarbete har bedrivits under 2018 samt vilka åtgärder som genomförts för att öka patientsäkerheten

Medarbetare och ansvarsfördelning av skolor

Rekrytering och introducering av ny skolsköterska gjordes under våren pga. att en skolsköterska avslutat sin tjänst. Tjänsten utökades från 75 % till 100 %. I samband med rekryteringen, förändrade vi ansvarsfördelning kring skolornas EMI. Omfördelningen ger mer jämnt elevantal för samtliga skolsköterskor. Rekryteringsprocess för tillsättning av ny enhetschef för centrala elevhälsan har pågått under hösten. Enhetschefen avslutade sin tjänst den 1/10 och Sven Håkansson, verksamhetschef Utbildning har ersatt enhetschefen under pågående rekryteringsprocess.

Årshjul

Under läsåret återkommer ett antal händelser som ligger till grund för det systematiska kvalitetsarbetet och skolsköterskans arbete. Arbetet åskådliggörs via två övergripande årshjul (F-6 och 7-9).

Metodhandbok

Metodhandboken är ett verktyg för skolsköterskor och skolläkare i det dagliga arbetet. Här finns övergripande dokument och riktlinjer som syftar till att elevhälsans medicinska insats i Bromölla kommun ska uppnå en hög patientsäkerhet och god kvalitet. Metodhandboken finns tillgänglig på kommunens intranät och gör det lätt för personalen att ta del av rutiner och riktlinjer.

Metodboken har uppdaterats med hjälp av kommunens webbansvarige person.

PMO

Dokumentationsmallar och checklistor i journalsystemet PMO är reviderade. PMO-ansvarig skolsköterska har genomgått utbildning i blankettfunktionen i PMO.

Medicinsk utrustning

Medicinteknisk utrustning är våg, blodtrycksapparat och audiometer. Service och underhåll av medicinteknisk utrustning utförs av medicinteknisk ansvarig person från företaget Onemed en gång/år. Personal från Onemed åker ut till skolan och gör service, kalibrering och kontroll av de medicintekniska produkterna på plats.

Läkemedel

Rutin för säker rekvirering av läkemedel har utarbetats tillsammans med Pernilla Person, apotekschef på Apoteket Hjärtat i Bromölla.

Vaccinationer

Målet för skolans vaccinationsverksamhet är att alla barn som lämnar grundskolan skall ha ett fullständigt vaccinationsskydd. Samtliga elever i grundskolan erbjuds enligt skollagens (2010:800) 2 kap. 25§ vaccination enligt det allmänna barnvaccinationsprogrammet samt det särskilda vaccinationsprogrammet för riskgrupper.

Ordination av vaccination ska göras innan vaccinationstillfället på respektive skola av behörig skolsköterska eller skolläkare. Varje skolsköterska är huvudansvarig för elever på sin skola

samt att ordinationsschemat följs. Huvudansvarig skolsköterska vaccinerar eleven och alla vaccinationer sker alltid tillsammans med annan kollega närvarande. Vaccination är frivilligt och vårdnadshavare måste ge skriftligt samtycke. Finns det flera vårdnadshavare måste båda lämna sitt samtycke. Samtycket scannas in i journalen.

Kostintyg

Förslag kring riktlinjer för intyg angående kost i skolan har utarbetats. Syftet är att alla skolor ska ha samma regler samt att intygen angående kost ska klargöras och begränsas. Förslaget baseras på Anpassad kost (Födoämnesöverkänslighet/allergi eller Laktosintolerans) och Anpassad matsedel (Selektivt ätande i kombination med påverkad tillväxt alternativt selektivt ätande i kombination med autism eller autismsliknande tillstånd).

Ungdomsmottagning

Alla ungdomar i årskurs 8 erbjuds besök på ungdomsmottagningen i Kristianstad eller hos barnmorska i Bromölla.

Primärvård och Barnhälsovård

Skolsköterskor och dåvarande chef för centrala elevhälsan har gjort studiebesök på vårdcentralerna Helsa och Tryggakliniken. Målet har varit att skapa en god kontakt och bra dialog med vårdcentralen kring samverkan och samarbete. Distriktsköterskor inom barnhälsovården överför numera journaluppgifter digitalt till EMI då barnet börjar i förskoleklass.

Utbildning/Föreläsning

En gång per månad kan skolsköterskor i Bromölla kommun åka till Kristianstads EMI och medverka i deras fortbildningar. Samtliga skolsköterskor har deltagit i Smittskydd Skånes föreläsning i Malmö ”Barn och sexualitet”- Från normalitet till tecken på sexuella övergrepp. En skolsköterska deltog i skolsköterskekongressen i Stockholm.

Handledning

Under våren hade skolsköterskorna extern handledning från S:t Lukas i Kristianstad.

Nätverk för Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska

Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska och enhetschef för centrala elevhälsan i Bromölla ingår i ett nätverk där elevhälsans MLA från Bromölla, Osby, Östra Göinge, Kristianstad och Hässleholm medverkar. Nätverket träffats 4 gånger under året. I nätverket har metodhandbok, arbetssätt, metoder, riktlinjer, rutiner, kvalitet, lagar och andra viktiga och aktuella ämnen diskuterats. MLA och skolläkare medverkar i nätverk för ledningsdagar inom EMI i Södra Sverige.

Avvikelsehantering

Blankett och rutin för avvikelsehantering inom centrala elevhälsan finns i metodhandboken.

Informationssäkerhetsplan och systematisk logguppföljning av journalsystemet

Informationssäkerhetsplanen är reviderad.

Loggkontroll görs för att säkerställa patientintegritet och förhindra obehörig åtkomst i dokumentationssystemet. Loggkontroller i PMO har utförts regelbundet av verksamhetschef för EMI tillsammans med MLA.

Kontrollrutinen innebär

- Systematisk stickprovskontroll, 2 användare loggas var fjärde månad
- Vid vårdnadshavares begäran om loggutdrag
- Kontroll vid eventuell misstanke om obehörig åtkomst

Granskningsprotokoll förs på särskild blankett och arkiveras i minst 2 år.

Granskningsresultatet kategoriseras i:

- Inget anmärkningsvärt
- Individuell utredning
- Central utredning

Bedöms något som oklart görs utredning av verksamhetschef.

Övergripande mål och strategier för kommande år

Revidering och utökning av EMI:s metodhandbok på intranätet.

Riktlinjer för dokumentation/journalföring kring barn med skyddad identitet.

Rutin som stöder EU-förordningen kring avaktivering och säkerhetsdetaljer på läkemedelsförpackningar.

Gemensamt arbete med ny chef för centrala elevhälsan.

Logopedens uppdrag

Det finns två skollogopeder i Bromölla kommun. Logopederna arbetar med de insatser som ges på kommunens skolor vad gäller:

- Språkutveckling
- Litteracitet och räkneförmåga
- Kommunikativ förmåga

Arbetet sker bland annat i form av konsultation till skolpersonal, språkliga bedömningar och i särskilda fall stödinsatser i form av språklig träning med enskilda elever. I uppdraget ingår även att vid behov sammanställa remissunderlag, skriva och att skicka remiss, i första hand till landstingets logopedmottagningar.

Logopederna arbetar enligt elevhälsans uppdrag, vilket innebär:

- Främja elevers lärande, utveckling och hälsa
- Förebygga ohälsa och inlärningssvårigheter
- Bidra till att skapa miljöer som främjar lärande, utveckling och hälsa.
- Bidra till att varje elev ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.
- Undanröja hinder för lärande, utveckling och hälsa.
- Uppmärksamma och på rektorns uppdrag utreda orsaker till inlärningsproblem.

- Uppmärksamma och utreda orsaker till ohälsa
- Bidra med åtgärder och anpassning för varje enskild elev i behov av särskilt stöd.

Främja elevers lärande, utveckling och hälsa

Elevehälsans logoped är en specialistkompetens för kunskap kring elever med språkliga svårigheter såsom olika slags språkstörning och läs- och skrivsvårigheter.

Förebygga ohälsa och inlärnings svårigheter

Elevehälsans logoped arbetar med rådgivning kring extra anpassningar och särskilt stöd för elever med språkliga svårigheter.

Bidra till att skapa miljöer som främjar lärande, utveckling och hälsa

Elevehälsans logoped genomför handledning och observationer och samarbetar med övrig elevhälsovård och skolpersonal med syfte att skapa goda förutsättningar för språkinläring.

Bidra till att varje elev ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål

Inom ramen för särskilt stöd ges i särskilda fall språklig träning av logoped med syfte att stärka språket samt att ge rådgivning till skolans personal vad gäller vidare språkstimulerande insatser.

Undanröja hinder för lärande, utveckling och hälsa

Elevehälsans logoped ger rådgivning vad gäller kompensatoriska verktyg i lärandet.

Uppmärksamma och på rektorns uppdrag utreda orsaker till inlärningsproblem och uppmärksamma och utreda orsaker till ohälsa

Elevehälsans logoped genomför vid behov bedömning av språkliga svårigheter med syfte att samla kunskap kring den enskildes elevens förmågor för att kunna främja elevens lärande, utveckling och hälsa.

Bidra med åtgärder och anpassning för varje enskild elev i behov av särskilt stöd

I samverkan med ansvarig specialpedagog eller speciallärare tar elevehälsans logoped fram förslag till åtgärder för elever med språkliga svårigheter i behov av särskilt stöd.

Under 2018 hade den logoped som är centralt placerad och arbetar gentemot samtliga skolor i kommunen kontakt med 200 av kommunens knappt 1600 grundskoleelever, det vill säga 12,5 % av eleverna. 55 av dessa 200 elever (2,75 % av eleverna i kommunen) genomgick bedömning av språklig förmåga och 30 elever (1,9 % av eleverna i kommunen) fick språklig träning vid minst ett tillfälle. Den elev som genomgick språklig träning vid flest antal tillfällen fick det vid totalt 12 tillfällen under 2018.

Mål för logopedens arbete kommande år

Fr.o.m. januari 2019 har elevers tillgång till logopedtjänster förändrats. Den logopedtjänst som var placerad på Dalaskolan Norra har i nuläget inte ersatts då den logopeden valde att avsluta sin tjänst. Således finns det just nu en skollogoped i Bromölla kommun. Detta medför en förändrad plan för tillgång till logoped på kommunens skolor än det förslag som

utarbetades av skollogopederna tillsammans med talpedagog tal och språk 2018. Planen byggde på minst två heltidsanställda logopeder.

Skollogopeden ska under 2019 fortsätta att verka för likvärdigt stöd för elever med språkliga svårigheter i Bromölla kommun genom att:

- Skapa nya riktlinjer för skollogopedens arbete då uppdraget i nuläget utförs av en heltidsanställd logoped.
- Öka fokus på rådgivning vad gäller god språkinlärningsmiljö som främjar alla elever.
- Språklig träning endast för elever med synnerligen stora behov såsom konstaterad grav språkstörning eller verbal dyspraxi.

Hälso- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet

SPS 2010:659, kapitel 6 och 7.

Såväl skolsköterskor som skolläkare har eget medicinskt yrkesansvar för det direkta vårdarbetet.

Det är skolsköterskans och skolläkarens ansvar att rapportera om kvalitén i verksamheten inte beaktas eller tillgodoses. Detta ska göras i en avvikelserapport. Avvikelserapporten hanteras sedan i verksamheten och rapporteras i kommande patientsäkerhetsberättelse. Avvikelsen bedöms utifrån allvarlighetsgrad och sannolikheten för upprepning.

Händelser som har medfört eller hade kunnat medföra allvarlig vårdskada, ska anmälas av enhetschefen till institutionen för vård och omsorg, IVO.

Rutiner för avvikelshantering finns i metodhandboken.

Avvikelser 2018

Inga avvikelser har inkommit eller skrivits.

Hantering av klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9

Elev, vårdnadshavare eller annan person kan anonymt lämna synpunkter eller klagomål på verksamheten. Synpunkter och klagomål om felaktigheter och brister bidrar till att utveckla verksamheten.

Synpunkter och klagomål kan dels fyllas i digitalt på kommunens hemsida under den gemensamma synpunktshanteringen och dels lämnas skriftligt till personal på skola, rektor eller till verksamhetschefen.

För att få svar/återkoppling ska e-postadress eller namn och postadress anges. Svar ges inom 10 arbetsdagar. Inkommen synpunkt/klagomål diarieförs och blir därmed allmän handling.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS 2011:9

Samverkan pågår mellan olika aktörer, internt och externt i olika former t.ex. med:

- Barn-och ungdomspsykiatriska kliniken och Barn- och ungdomshabiliteringen i Kristianstad och Karlshamn angående somatiska kontroller på elever som medicinerar med vissa läkemedel.
- Barnkliniken, CSK.
- Elevhälsan på andra skolor vid skolbyte kring överföring av journaler.
- Barnhälsovården.
- Vårdcentralen Tryggakliniken och Helsa i Bromölla.
- Skolläkare.